

УДК [371.134:378.314.6]:372.4

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ В ПРОЕКТИРУЕМОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

© 2014

Е.А. Ярошинская, кандидат педагогических наук, доцент кафедры общей педагогики, педагогики высшей школы и управления, проректор по научной работе

Уманский государственный педагогический университет имени Павла Тычины, Умань (Украина)

Аннотация: В статье охарактеризованы педагогические условия успешной профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы в проектируемой образовательной среде. Доказана необходимость социальной адаптации студентов у плоскости взаимодействия с образовательной средой профессиональной подготовки; целесообразность актуализации развивающего потенциала образовательной среды профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы и процесса личностно-профессионального развития и саморазвития студентов у творческом поисковом режиме, а также важность овладения будущими учителями начальных классов инновационными технологиями воспитания и обучения младших школьников на основе со-бытийности.

Ключевые слова: педагогические условия, образовательная среда, профессиональная подготовка будущих учителей начальной школы.

Педагогічні умови професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у проєктованому освітньому середовищі формуються відповідно до соціально-економічних, культурних і освітніх потреб, з урахуванням державно-громадського характеру управління та започатковують основу для автономного функціонування й розвитку системи освіти загалом та середовища в конкретному вищому педагогічному навчальному закладі.

Під педагогічними умовами професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у проєктованому освітньому середовищі розуміємо сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених педагогічних заходів (об'єктивних можливостей), які забезпечують цілеспрямовану і систематичну координацію дій всіх його суб'єктів на основі взаємодії, об'єднання їх зусиль на поетапну реалізацію процедури проєктування з метою функціонування системи професійної підготовки як цілісної реальності.

Відповідно до структури підготовки майбутніх учителів початкової школи в освітньому середовищі визначені педагогічні умови успішної їх підготовки:

- соціальна адаптація студентів у площині взаємодії із освітнім середовищем професійної підготовки;
- актуалізація розвивального потенціалу освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи;
- активізація процесу особистісно-професійного розвитку та саморозвитку студентів у творчому пошуковому режимі;
- оволодіння майбутніми вчителями початкових класів інноваційними технологіями виховання і навчання молодших школярів на засадах спів-буттєвості.

Перша педагогічна умова характеризує соціальну адаптацію студентів у площині взаємодії із середовищем. На думку багатьох авторів, ігнорування проблеми адаптації людини часто призводить до порушень поведінки, психосоматичних захворювань, неврозів. Але, як зазначають вітчизняні автори, людина за умов розумної технології і стратегії власного життя здатна постійно нарощувати рівень адаптованості [1, с. 46].

Аналізуючи сучасний стан проблеми, можна виділити декілька напрямів, за якими здійснювалися дослідження адаптації студентів до умов освітнього середовища вищого навчального закладу. Серед них: вивчення труднощів початкового етапу навчання і чинників, що впливають на адаптивний процес (А. Андрєєва, С. Гапонова, Л. Гаценко, Ю. Кустов, А. Леонтьєв, А. Рувинський, Р. Шевченко); узагальнення досвіду роботи колективів з проблеми адаптації до нових умов навчальної діяльності (В. Арнаутів, Б. Брудний, Л. Вяткін, Н. Ісаєва, В. Казміренко, Л. Космогорова, Т. Леонтьєва, В. Слободчиков, Т. Шишигіна, Ж. Філіпова та ін.). Науковцями адаптованість розглядається як здатність до адаптації, що передбачає такі психологічні та фізіологічні особистісні якості, що дозволяють

оволодівати професійною діяльністю з найменшими затратами часу і сил, налаштованість на виконання професійних обов'язків, чутливість до колективних цілей, здатність до входження в систему професійних, соціальних та міжособистісних взаємин.

Адапованість саме до педагогічної праці характеризується наявністю професійної спрямованості, мірою оволодіння професійними компетенціями, рівнем усвідомлення професійних функцій.

На думку В. Казміренка, адаптація студентів в освітньому середовищі вузу здійснюється в процесі соціалізації особистості в ході її індивідуального розвитку, трудового і професійного становлення та включає в себе, по-перше, професійно-фахову адаптацію, що зумовлює пристосування до змісту, умов та самостійної організації навчальної діяльності, формування навичок та спрямувань у навчальній та науковій роботі; по-друге, активне чи пасивне пристосування особистості до оточення, побудову стосунків і взаємин у студентських групах, формування стилю особистісної поведінки; по-третє, соціально-фахову адаптацію як прийняття суспільних вимог до майбутньої професійної діяльності [2, с. 77].

Більшість дослідників наголошують на необхідності розглядати соціально-психологічну адаптацію до нових умов навчання саме в ракурсі адаптації до навчання в конкретному ВНЗ, врахувавши такі позиції, як суспільне визнання майбутньої професії, специфіка стилю спілкування між студентами і викладачами, особливості навчальної програми, їх відповідність сучасним освітнім вимогам, державна чи приватна підпорядкованість тощо.

Дослідження показують, що найбільш надійним критерієм адаптованості можна вважати єдність показників ефективності діяльності із задоволеністю від досягнутого результату [3, с. 76]. Більш детальний аналіз критеріїв дозволяє доповнити їх перелік, такими як: ефективність навчальної діяльності та активність під час занять; особливості взаємин з ровесниками та викладачами; загальне емоційне благополуччя; нове ставлення до професії; оволодіння новими критеріями оцінок, норм поведінки; здатність вибудувувати стратегію і тактику студентського життя.

Для нашого дослідження цікавими видаються роботи А. Реан, що розглядає проблему соціальної адаптації особистості в середовищі. На думку вченого, спрямованість адаптаційного процесу особистості до середовища не слід розрізняти за критерієм «активний-пасивний», так як просто пасивне прийняття ціннісних орієнтацій середовища без активної самозміни неможливо. Критерієм розрізнення типів адаптаційного процесу автор пропонує вважати вектор активності, його спрямованість. Активний вплив особистості на середовище, її освоєння і пристосування середовища до себе характеризується спрямованістю вектора активності «назовні». Інший тип адаптаційного процесу пов'язаний

з активною зміною особистістю себе, з корекцією власних соціальних установок і звичних поведінкових стереотипів: при цьому вектор активності спрямований «всередину». В останньому випадку має місце активна самозміна і самоприспособлення до середовища. «І загалом-то ще невідомо, що з енергетичної (фізичної) і з емоційної (психологічної) точок зору дається легше: зміна середовища або зміна себе ...» [4, с. 245]. Існує ще й третій, найбільш поширений тип адаптаційного процесу: ймовірно-комбінований. Він представляє поєднання обох вищеназваних варіантів.

Труднощі в процесі підготовки майбутніх учителів початкової школи, які відчувають багато першокурсників напрямку підготовки «Початкова освіта», багато в чому відрізняються від утруднень при оволодінні іншими професіями. Це пов'язано, передусім, з великою емоційною напругою в процесі підготовки до роботи із молодшими школярами.

Траєкторія перебігу адаптації до освітнього середовища професійної підготовки у майбутніх учителів початкової школи багато в чому залежить від розвиненості в першокурсників здібності до емоційно-осмисленого сприйняття, розуміння, «переробки» та інтерпретації навчальної інформації. Означена здібність характеризується наявністю в студентів умінь і навичок з практичної діяльності, здатності сприймати, усвідомлювати й відтворювати навчальний матеріал, висловлювати власне ставлення до навчальної інформації тощо.

Проблема соціальної адаптації завжди виникає у площині взаємодії особистості і середовища: якщо адаптацію розглядають як досягнення рівноваги із навколишнім середовищем, то її пов'язують з характером емоційної рівноваги (адаптованість характеризується відсутністю у людини відчуття тривоги), не адаптованість – наявністю останнього. Якщо адаптація розглядається як результат інтеграції особистості і середовища, акцент переноситься на процесуальні характеристики, і адаптація характеризується досягненням оптимальної взаємодії особистості і середовища внаслідок конструктивної поведінки, дезадаптація – перевагою неконструктивних реакцій у поведінці людини.

Не дивлячись на достатньо уважне ставлення до цієї проблеми науковців та практиків, існує низка невирішених до кінця питань. З метою посилення готовності до майбутньої професії, яка має допомогти процесу адаптації, організація гуртків майбутнього вчителя, нових підходів потребує ідея педагогічного супроводу, академічного консультування. Але все це може бути ефективним лише за основної умови: комфортного освітнього середовища професійної підготовки, де панують увага, повага та щире опікування майбутніми педагогами.

Другою педагогічною умовою визначено активізацію процесу особистісно-професійного розвитку та саморозвитку студентів у творчому пошуковому режимі.

Від рівня та якості професійної освіти майбутніх учителів початкової школи залежить: чи бути їм творчо саморозвиненою, конкурентоздатною, самодостатньою особистістю чи бути посереднім спеціалістом, який вміє здійснювати лише репродуктивну діяльність. Розвиток особистісного та професійного потенціалу особистості являє собою істотний компонент процесу навчання у вищій школі, так як суспільство гостро потребує кваліфікованих грамотних фахівців з розвиненим творчим компонентом, які вміють проявити себе у професійній діяльності.

Професійний розвиток майбутнього вчителя початкової школи, як і будь-якого фахівця, – складний, неоднозначний процес, невіддільний від загального розвитку особистості. Освоєння особистістю професії неминує призводити до змін у професійній культурі. По суті, особистісні особливості фахівця, функціональна структура діяльності та об'єкт професійної діяльності є

провідними в процесі генези професіоналізації суб'єкта діяльності.

Отже, професійний розвиток невіддільний від особистісного – в основі і того й іншого лежить принцип саморозвитку, що детермінує здатність особистості перетворювати життєдіяльність в предмет практичного перетворення і приводить до вищої форми життєдіяльності особистості – творчої самореалізації. Йдеться про зміну об'єктивних обставин у безперервній освіті педагогів, які мають відтінки спрямованості, зв'язності, поступовості і свідомо збільшують роль власного саморозвитку [5, с. 67].

Реалізація особистісно-професійного розвитку визначається соціокультурним контекстом представлення базових компонентів персональної системи, що виявляється в конкретній життєвій ситуації.

На стадії особистісно-професійного розвитку рушійною силою виступає протиріччя між вимогами освіти і рівнем особистого та професійного розвитку педагога. Вирішення протиріччя призводить до розвитку професійних здібностей, підвищення професійної компетентності та готовності до професійної діяльності.

О. Щотка пов'язує особистісний розвиток майбутнього фахівця з професійним, розглядаючи професійне становлення як динамічний багаторівневий процес, який займає значний період життєвого шляху і не зводиться до професійної освіти як під час навчання професії, так і в процесі підвищення кваліфікації [6, с. 64].

Сучасна соціокультурна ситуація вимагає від особистості професіонала великих резервів самовладання і саморегуляції. І зокрема, мова в даному випадку може йти про центральний механізм саморегуляції – феномен самоефективності як важливий фактор професійного розвитку.

К. Абульханова-Славська визначає процес саморозвитку як самостійне визначення особистістю стратегії життя, виділяючи три ознаки стратегії життя:

- вибір основного для людини напрямку, способу життя, визначення її головних цілей, етапів їх досягнення і супідрядності, який може змінюватися протягом життя;
- рішення протиріч, що перешкоджають досягненню цілей і планів, у тому числі і через створення тих умов, яких немає в наявності;
- творчість, творення цінностей свого життя, поєднання потреб зі своїм життям у вигляді особливих цінностей [7, с. 91].

Отже, творчість може стати дієвим шляхом особистісно-професійного розвитку та самовдосконалення майбутнього вчителя початкової школи. У загальному значенні творчість передбачає отримання нового продукту, результату або способу дії для вирішення певної задачі, але, якщо людина стикається з чим-небудь вперше і їй самій доводиться знаходити варіант вирішення проблеми, то вона здійснює творчий акт незалежно від того, чи було знайдено рішення кимось раніше чи ні.

Творчість має два вектори – один спрямований назовні, в предметну діяльність, а інший – на саму людину, на самотворення, на розвиток у ньому всіх сутнісних сил і здібностей. Другий вектор представляється більш значущим, оскільки тісно пов'язаний з такою стороною особистості, як творчий потенціал.

Аналізуючи можливість творчої самореалізації студентів у освітньому середовищі професійної підготовки, ми прийшли до висновку, що даний процес залежить від того, наскільки цілісні і взаємопов'язані умови, створені педагогами. Ефективність творчої діяльності студентів залежить від творчого та дослідницького потенціалу викладача, який її організовує, від реалізації принципу співтворчості викладача і студента. Виходячи з парадигми особистісно орієнтованої освіти, такою основою є діалог, а результатом такого спілкування є виникнення суб'єктних позицій учасників взаємодії, позицій співпраці лю-

дей. Ми згодні з В. Андреевим в тому, що, отримуючи підтримку креативно орієнтованих педагогів у саморозвитку, цілеспрямовано розширюючи суб'єктивний досвід діяльності та спілкування, студенти знаходять нові «ступені свободи» в соціальній взаємодії у вигляді навичок встановлення зв'язків з людьми і їх розуміння, в організації діяльності, в груповій взаємодії, у встановленні конвенціональних відносин, у розвитку творчості, у вирішенні складних ситуацій тощо [8, с. 134].

Таким чином, особистісно-професійний розвиток та ситуація творчого саморозвитку студентів розуміється нами як одне з найважливіших завдань у системі підготовки майбутнього вчителя початкової школи, яка вирішується за допомогою комплексу творчо розвиваючих заходів та використання форм та методів навчально-виховної взаємодії, що сприяють розвитку самоорганізації, інтелектуальної і практично дієвої ініціативи та рефлексії.

Спіраючись на власний педагогічний досвід, нами було виявлено, що самореалізація не має стихійного характеру і не повинна залежати від обставин, оскільки вона завжди усвідомлюється самою особистістю. Процес же творчого саморозвитку відбувається, як правило, у творчому середовищі, яке зможе забезпечити динаміку розвитку ціннісних установок студентів на саморозвиток та самовдосконалення.

Третьою педагогічною умовою визначено актуалізацію розвивального потенціалу освітнього середовища професійної підготовки.

Поняття розвивального середовища лежить в основі особистісно-орієнтованої системи освіти, спрямованої на формування і розвиток особистості у навчальному процесі. Особистість у таких системах розглядається як активний компонент середовища, а середовище, у свою чергу, виступає вже не стільки в ролі оточення, скільки стає джерелом розвитку [9, с. 35], залежність процесу розвитку від характеру і змісту самого процесу навчання також набуває системного характеру.

Відмінною сутнісною характеристикою розвивального освітнього середовища є синтез основоположних чинників розвитку особистості – середовища життєдіяльності, самоосвіти і самовиховання, спрямованих на реалізацію творчого педагога в конкретному навчальному закладі, де здійснюється професійна підготовка педагога. Вона являє собою комплексну форму функціонування та реалізації основоположних принципів сучасної педагогіки і використання можливостей освітнього простору вищого навчального закладу.

Стержнева ідея розвивального середовища – випереджальний розвиток мислення, що забезпечує готовність особистості самостійно використовувати свій творчий потенціал. При такій освітній взаємодії студенти не тільки опановують знаннями, навичками та вміннями, але й навчаються насамперед способом їх самостійного осягнення, у них виробляється творче ставлення до діяльності, розвиваюче мислення, увага, пам'ять, воля тощо. Спосіб організації, зміст, методи і форми навчання орієнтовані на професійний і особистісний розвиток особистості майбутнього педагога.

Під розвивальним освітнім середовищем розумітимемо певним чином спроектовану організацію процесу взаємодії суб'єктів в освітньому просторі вищого навчального закладу, що створює умови для розвитку у студентів здатності до самоосвіти, самонавчання, самовиховання, саморозвитку, самовизначення та самореалізації, яка дозволяє більш повно проявити і реалізувати можливості майбутніх учителів у професійно-освітній діяльності.

Четвертою педагогічною умовою визначено оволодіння майбутніми вчителями початкових класів інноваційними технологіями виховання і навчання молодших школярів на засадах спів-буттєвості.

В умовах модернізації педагогічної освіти саме

інновації стають провідним чинником змін в організації освітнього процесу, забезпечують оновлення форм та методів взаємодії та долають інертність системи вищої освіти. Тому стан сучасної професійної освіти характеризується всебічним підвищенням інноваційної активності. Успішність діяльності навчальних закладів різного рівня багато в чому визначається ефективною інноваційною політикою, спрямованою насамперед на забезпечення належного рівня якості підготовки випускника.

Однією з найважливіших якостей сучасного вчителя є готовність до інноваційної педагогічної діяльності. Причому сучасний вчитель виконує подвійну функцію, будучи і суб'єктом цієї діяльності, і її організатором. Інноваційні процеси, що відбуваються в освіті як на рівні управління, так і на рівні організації навчально-виховного процесу, вимагають від майбутнього вчителя певних знань в галузі педагогічних новацій, умінь проектувати і реалізувати інноваційну діяльність, аналізувати і рефлексувати її результати.

У педагогічному вузі, як і в будь-якій освітній установі, здійснюються інноваційні процеси, що зачіпають в основному організаційну і технологічну сторони навчального процесу. Як правило, студент найбільш активно включений тільки в організаційну складову процесу як суб'єкт навчально-пізнавальної діяльності, в яку впроваджуються деякі нові технології, методи, форми, засоби навчання. У той же час має бути спроектовано цілісне освітнє середовище, в якому різносторонньо реалізуються цілі підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності, у тому числі до використання інноваційних технологій виховання і навчання молодших школярів.

Саме в процесі професійної підготовки майбутні учителі початкової школи повинні знайомитися зі змістом та особливостями інноваційних процесів, які відбуваються в сучасній освіті, дізнаватися про педагогічні інновації, залучатися до участі в різних інноваційних проєктах у галузі вищої освіти [10-18]. Нарешті, вони повинні сформулювати уявлення про сучасні освітні методи і технології та мати певний досвід їх реалізації у навчально-виховному процесі.

Реалізація поставленого завдання, на нашу думку, можлива лише за умови використання викладачем вищої школи інноваційних технологій в освітній взаємодії та здійснення її на засадах спів-буттєвості.

Н. Крилова вказує, що проблеми забезпечення спів-буттєвості в освітній та педагогічній діяльності стають все більш актуальними, вони прямо пов'язані зі створенням необхідних культурних умов для розкритості людини в освіті. Управління (в тому його вигляді, в якому воно існує в нашій країні) частіше забезпечує свої власні організаційні та контрольні функції, не розуміючи глибинного, онтологічного змісту освіти та ролі його спів-буттєвості для розкриття потенціалу людини [19, с. 137].

Ю. Мануйлов стверджує: «Спів-буття – не джерело інформації, а канал отримання та передачі інформації, а також спосіб життєзабезпечення, життєбудування, життєтворчості людини» [20, с. 52]. Н. Крилова, досліджуючи цю тему, говорить, що «Спів-буття – це відкриття змісту того, що відбувається для кожного суб'єкта і загального оновленого змісту для взаємодіючих в даній дії суб'єктів. Знак рівності або дефіса, який часто ставиться в слові, має кілька значень. Він відображає спільність нинішньої життєдіяльності, говорить про рівне значення спільності для кожного, вказує на фактор, який об'єднує різних людей і різні явища в нові зв'язки. Спів-буття – завжди інше, його не можна повторити. Якщо щось повторюється, воно перестає бути спів-буттям» [19, с. 140]. І. Шендрік спів-буття розглядає як спосіб спільності та єдності, як спосіб буття, що визначає спосіб життя спільноти і регулює зв'язки людини із навколишнім середовищем [21, с. 54].

Освітнє спів-буття, пов'язане з переживанням

суб'єктом зустрічі в певному місці з тим чи іншим культурним фактом, є необхідною передумовою змін, які він може внести в способи своєї взаємодії зі світом і самим собою, і таким чином змінити свою особистість. Тому важливо знати всі можливі передумови виникнення спів-буття в разі зустрічі суб'єкта з тим чи іншим культурним фактом в його освітньому оточенні.

Для виникнення освітнього спів-буття суб'єкта і культурного факту (елементу освітнього середовища) необхідна деяка дія суб'єкта, спрямована на досягнення ним розуміння цього культурного факту. На відміну від звичайної цілераціональної діяльності, орієнтованої на досягнення суб'єктом деякого результату, дія, спрямована на розуміння, чи комунікативна дія не орієнтована на індивідуальний егоцентричний успіх. В умовах комунікативної дії суб'єкт переслідує індивідуальні цілі тільки в тому випадку, якщо будуть скоординовані плани дій на основі загального уявлення про ситуацію. Таким чином, наслідком розуміння людиною культурного факту є зміна її життєдіяльності, що виявляється як у постановці цілей, так і у виборі засобів їх досягнення.

Кожна людина (і співтовариство), на думку Н. Крилової, створює свій спів-буттєвий горизонт діяльності/життєдіяльності і його можна зобразити у вигляді «вершин» (спів-буттєвих подій), що змінюють існування і його розуміння суб'єктами дії. Чим вершин більше, тим більш значуща діяльність, що відбулася з учасниками. Такий «багатий» спів-буттєвий горизонт протистоїть одноманітному навчальному процесу.

Виникне або не виникне спів-буттєвість в освітніх процесах, залежить від того, чи привнесені в ситуацію особистого розвитку нові когнітивні й емоційні значення і культурні цінності. Це відбувається, якщо творча, комунікативна, освітня дія інноваційно, спонтанно, варіативно твориться спільно тут і зараз, тому і проявляє «авторство». Такі спів-буттєві події не повсякденні. Тим не менш, вони визначають розвиток, допомагають народженню в освіті і в особистісному досвіді нових ідей і значень.

Отже, оволодіння майбутніми вчителями початкових класів інноваційними технологіями виховання і навчання молодших школярів на засадах спів-буттєвості можна розглядати як аналог руху майбутнього фахівця в освітньому просторі ВНЗ, напрям якого визначається необхідністю вирішення ним особистісних запитів та вимог суспільства. Яскраві проживання, екзистенції, – ті моменти, які пізніше усвідомлюються як «вищі прояви» свого професійного становлення. Ці екзистенційні прориви з професійної підготовки і є новий спів-буттєвий горизонт. В той же час, саме феномен «спів-буттєвості» може стати майбутньою стратегією вчителя початкових класів в організації навчально-виховної діяльності молодших школярів.

Отже, проведення експериментального дослідження на основі реалізації виокремлених педагогічних умов, на нашу думку, дасть змогу спроекувати та створити освітнє середовище професійної підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти як цілісну педагогічно організовану систему умов, що забезпечують активну взаємодію суб'єктів освітнього процесу між собою в межах освітнього простору закладу і спрямовану на особистісний та професійний розвиток майбутнього фахівця та формування його готовності до професійної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мистецтво життєтворчості особистості : наук.-метод. посібник: У 2 ч. /ред. рада: В. М. Доній, Г. М. Несен, Л. В. Сохань та ін. – Ч.1. Теорія та технологія життєтворчості. – К. : ІЗМН, 1997. – 392 с.

2. Казміренко В. П. Програма дослідження психолого-соціальних чинників адаптації молодшої людини до навчання у ВНЗ та майбутньої професії / В. П. Казміренко // Практична психологія та соціальна робота. – 2004. –

№6. – С.76–78.

3. Багачкина Н. А. Учет индивидуальных стилей обучения студентов как основа успешной адаптации при организации учебной деятельности / Н.А. Багачкина // Вопросы биологии, экологии и методики обучения: Сборник научных статей. Вып.3. – Саратов : Изд-ство Саратов. пед. ин-та, 2000. – С. 108–110.

4. Реан А. А. Психология и психодиагностика личности. Теория, методы исследования, практикум / А. А. Реан. – СПб. : Прайм-Еврознак, 2006. – 255 с.

5. Панова Н. В. Профессиональная жизнь педагога : монография /Н. В. Панова. – СПб : ИПКСПО, 2007. – 244 с.

6. Щотка О. П. Концептуальні засади дослідження професійного становлення фахівця з управління /О. П. Щотка // Теоретико-методологічні проблеми совершенствования психологической подготовки менеджеров : Сб. научных трудов. – Прил. № 3 к научному журналу «Персонал» – №1 (55). – К., 2000. – С. 63–65.

7. Абулханова-Славская К. А. Стратегия жизни /К. А. Абулханова-Славская. – М. : Мысль, 1991. – 245 с.

8. Андреев В. И. Педагогика высшей школы. Инновационно-прогностический курс: учеб. пособие для вузов / В. И. Андреев. – Казань, 2005. – 500 с.

9. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Под ред. В. В. Давыдова. – М., 1991. – 480 с.

10. Муковоз А.П. Возможности использования программно-инструментальных платформ для дистанционного обучения учителей начальной школы // Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2013. № 1. С. 30-32.

11. Федорова Т.В., Борзенкова О.А. Совершенствование методико-математической подготовки бакалавров дошкольного и начального образования // Самарский научный вестник. 2013. № 1 (2). С. 46-48.

12. Гусак Л.Е. Содержательная составляющая подготовки будущего учителя начальной школы к ассоциативному обучению иностранным языкам младших школьников // Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2013. № 2. С. 8-11.

13. Бекоева М.И., Сикоева М.Т. Особенности формирования практической готовности будущего учителя в условиях многоуровневого обучения // Вестник Северо-Осетинского государственного университета имени Коста Левановича Хетагурова. 2012. № 1. С. 111-116.

14. Ахметжанова Г.В. Методологические основы развития педагогического образования в новых социокультурных условиях // Наука - производству. 2005. № 5. С. 32-33.

15. Коростелева Е.Ю. Совершенствование профессиональной подготовки педагогов в условиях технологизации образовательного процесса // Вестник Гуманитарного института ТГУ. 2010. № 4. С. 25-27.

16. Антонюк Н.А. Сущность понятия «диалогические умения будущих учителей начальной школы» // Балтийский гуманитарный журнал. 2013. № 3. С. 7-9.

17. Осадченко И.И. Общая структурная характеристика технологии обучения в подготовке будущих учителей // Азимут научных исследований: педагогика и психология. 2012. № 1. С. 57-60.

18. Березюк Ю.В. Подготовка будущего учителя к применению метода моделирования педагогических ситуаций в учебном процессе // Карельский научный журнал. 2013. № 1. С. 12-13.

19. Крылова Н. Б. Условия проявления событийности образования / Н. Б. Крылова // Научно-методическая серия «Новые ценности образования» : Событийность в образовательной и педагогической деятельности. – 2010. – Выпуск 1 (43). – С. 136–144.

20. Мануйлов Ю. С. Язык «Со» / Ю. С. Мануйлов // Научно-методическая серия «Новые ценности образования» : Событийность в образовательной и педагогиче-

ской деятельности. – 2010. – Выпуск 1 (43). – С. 51–56. субъекта и его проектирование / И. Г. Шендрик. – М. : 21. Шендрик И. Г. Образовательное пространство АПКИПРО, 2003. – 156 с.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЕКТОВАНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

© 2014

О.О. Ярошинська, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки, педагогіки вищої школи та управління, проректор з наукової роботи
 Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань (Україна)

Анотація: У статті обґрунтовано та охарактеризовано педагогічні умови успішної професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи в проектованому освітньому середовищі. Доведена необхідність соціальної адаптації студентів у площині взаємодії із освітнім середовищем професійної підготовки; доцільність актуалізації розвивального потенціалу освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи та процесу особистісно-професійного розвитку та саморозвитку студентів у творчому пошуковому режимі, а також важливість оволодіння майбутніми вчителями початкових класів інноваційними технологіями виховання і навчання молодших школярів на засадах співбуттєвості.

Ключові слова: педагогічні умови, освітнє середовище, професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи.

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR PROFESSIONAL TRAINING OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE DESIGNED EDUCATIONAL ENVIRONMENT

© 2014

O.O. Yaroshynska, candidate of pedagogical sciences, associate professor of the department of general pedagogy and pedagogy of higher school and management, pro-rector of scientific work
 Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman (Ukraine)

Annotation: In the article the pedagogical conditions of the successful professional training of the primary school teachers in the projected educational environment are grounded and characterized. The necessity of social adaptation of students in the plane of interaction with the educational environment of professional training is done; the feasibility of updating the developmental potential of educational environment of professional training of the primary school teachers and the process of personal and professional development and students' self-development in the creative search mode, and the importance of mastering the future primary school teachers with the innovative technology of education and training of the primary school pupils on the basis of co-being.

Keywords: pedagogical conditions, educational environment, professional training of the primary school teachers.

УДК 378.147.88

ИННОВАЦИОННО-ОРИЕНТИРОВАННАЯ МОДЕЛЬ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРАНТОВ НАПРАВЛЕНИЯ «ЭКОНОМИКА»

© 2014

А.Н. Ярыгин, доктор педагогических наук, профессор
Н.А. Ярыгина, кандидат экономических наук, доцент кафедры «Бухгалтерский учет, анализ и аудит»
 Тольяттинский государственный университет, Тольятти (Россия)

Аннотация: Побуждение магистрантов экономических направлений к инновационной деятельности наиболее эффективно в рамках спроектированной в образовательном учреждении инновационно-ориентированной учебно-исследовательской среды, обеспечивающей решение профессиональных и инновационных задач в подготовке будущих магистров экономики. Под инновациями мы рассматриваем не только разработки и изобретения, но и значительный комплексный процесс, который движим именно людьми, следовательно, задача кадрового обеспечения инновационной деятельности принимает достаточно актуальный характер. Без грамотного, высококвалифицированного кадрового состава не осуществить достаточного прогресса в формировании любого хозяйствующего субъекта. Акцент в процессе обучения делается на специфику работы с инновациями, коммерциализации новых идей, защите интеллектуальной собственности. В настоящее время, современному производству требуется не просто экономист, а высококлассный профессионал, владеющий технологиями инновационной деятельности и соответствующими профессиональными компетенциями. Изначальное формирование готовности к любой деятельности необходимо для успешного выполнения этой деятельности. Стремление к профессиональной деятельности можно рассматривать как профессионально и личностно значимые качества магистра, как знания и умения в конкретной области. Процесс готовности к профессиональной деятельности – это последовательный процесс, в результате которого происходит овладение магистрантом некоторыми представлениями о своей будущей профессиональной деятельности, знаниями, умениями и навыками необходимыми для успешного выполнения профессиональных требований. Главным субъектом инновационной деятельности магистратуры является сам преподаватель, который оказывает непосредственное влияние на учебные процессы. Непременным условием повышения подготовки магистров экономических направлений служит привлечение к участию в инновационной деятельности и, тем самым, повышение инновационной культуры профессорско-преподавательского состава, которое может осуществляться в процессе самообразовательной и научной деятельности.

Ключевые слова: образование, магистратура, задачи, подготовка магистров, двухуровневая система образования, высшее образование, экономическое направление, инновационно-ориентированная модель, инновационная деятельность.

В настоящее время все актуальнее становится проблема методики преподавания экономических дисциплин. Мы становимся свидетелями реформирования системы высшего образования, в котором все большее

внимание уделяется самостоятельной работе студентов. Не секрет, что эффективность образовательного процесса во многом определяется методикой преподавания. Широкое использование унифицированных методов и